

Spolufinancováno
Evropskou unií

Situace sociální práce na obecních úřadech: nesouměřitelnost požadavků a podmínek jejího výkonu

19. března 2024

Konference Gratias: Sociální práce jako profese budoucnosti

Akce je realizována v rámci projektu Koordinace sociální ochrany v praxi – Reg. číslo: CZ.03.02.02/00/22_004/0001320.

Obsah

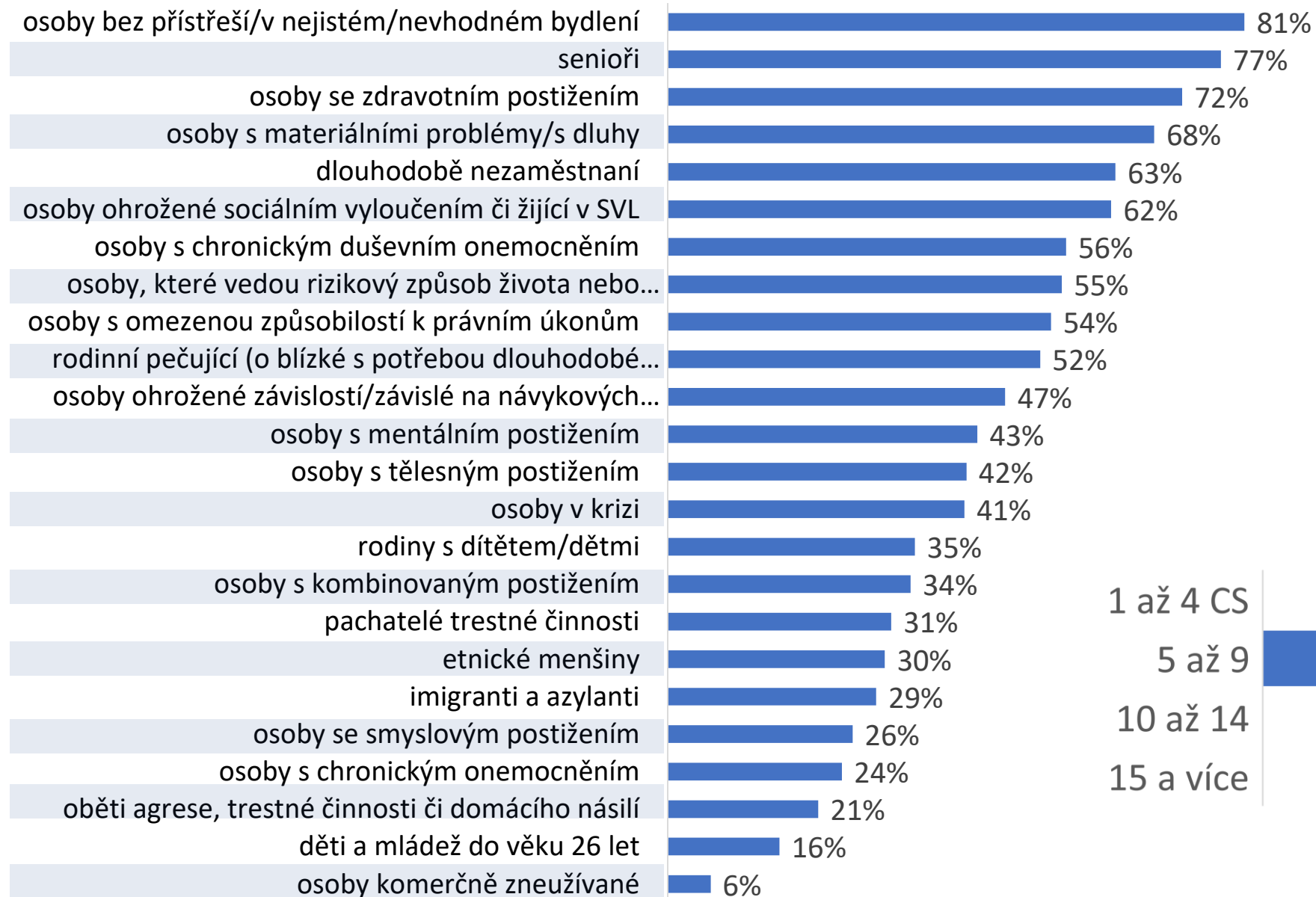
- Sociální práce na OÚ a její specifika
- Pracovní zatížení sociálních pracovníků OÚ
- Kontext poskytování sociální pomoci SP OÚ – zdroje a dávkové systémy

Sociální práce na OÚ a její specifika

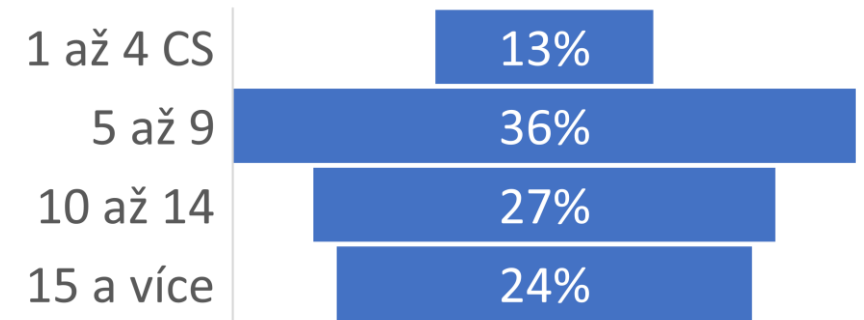
- **Přenesená působnost:** jedná se o výkon veřejné správy (smíšený model), kterým stát garantuje občanům některá sociální práva zakotvená v Listině základních práv a svobod v rozsahu specifikovaném legislativou
- **Cílem** přenesené působnosti je vytvořit optimální podmínky pro uspokojování oprávněných potřeb osob v nepříznivé sociální situaci, tj.:
 - přiblížit odbornou pomoc garantovanou státem občanům → **dostupnost**,
 - přiblížit rozhodování, co nejlíže k potřebným osobám → **adekvátnost**.
- **Specifika:**
 - **Nízkoprahovost** (místo prvního kontaktu) → občané nepodávají „žádosti“ o pomoc sociálních pracovníků; sociální pracovníci OÚ nevedou správní řízení, neuzavírají se smlouvy o pomoci apod.
 - **Univerzalita z hlediska klientely SP** → SP na OÚ se nesmí specializovat pouze na vybrané cílové skupiny občanů
 - **Široké portfolio metod sociální práce** → od sociální práce s jednotlivci a skupinami až po komunitu; → od preventivních metod (depistáž), přes odborné poradenství, případovou práci, multidisciplinární spolupráci, krizovou intervenci až po koncepční práci, nastavení sítě sociálních služeb a úsilí o změnu nespravedlivě či diskriminačně nastavených systémů (např. bytová politika obce, nevhodně nastavené dávkové systémy apod.)

→ **vysoké nároky na odbornost sociálních pracovníků OÚ.**

Se kterými z uvedených CS se ve své současné praxi setkáváte NEJČASTĚJI?

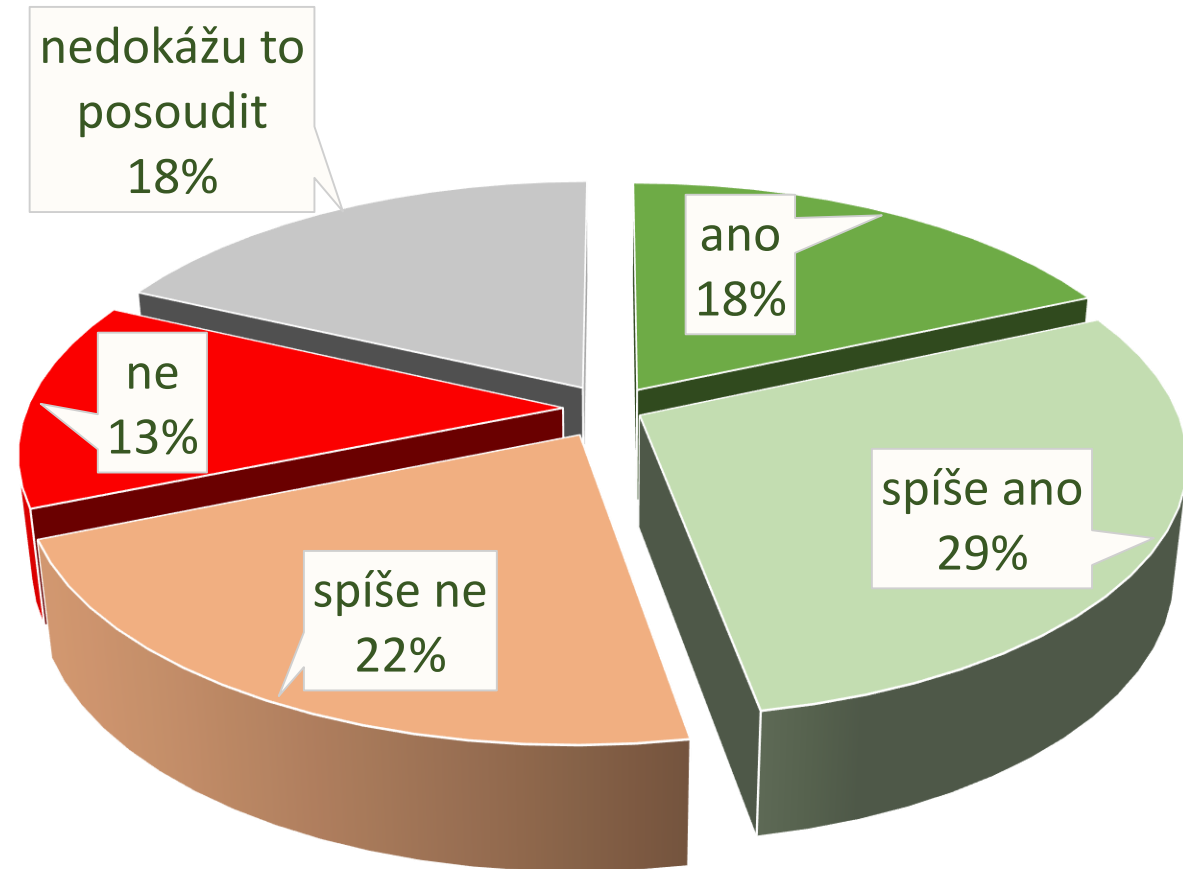

N = 333; SP OÚ
bez OSPOD;
rok 2022

K pracovní zátěži sociálních pracovníků OÚ

Považujete formálně stanovenou celkovou výši úvazků sociálních pracovníků na Vašem pracovišti za optimální vzhledem k objemu práce, který musí sociální pracovníci zvládnout?

Roční caseload

V roce 2021 připadalo na 1 pracovní úvazek SP na OÚ

- 72 jednorázových klientů
- 151 dlouhodobějších klientů

- Vedoucí pozice
- Veřejný opatrovník
- Matrika
- Jiné

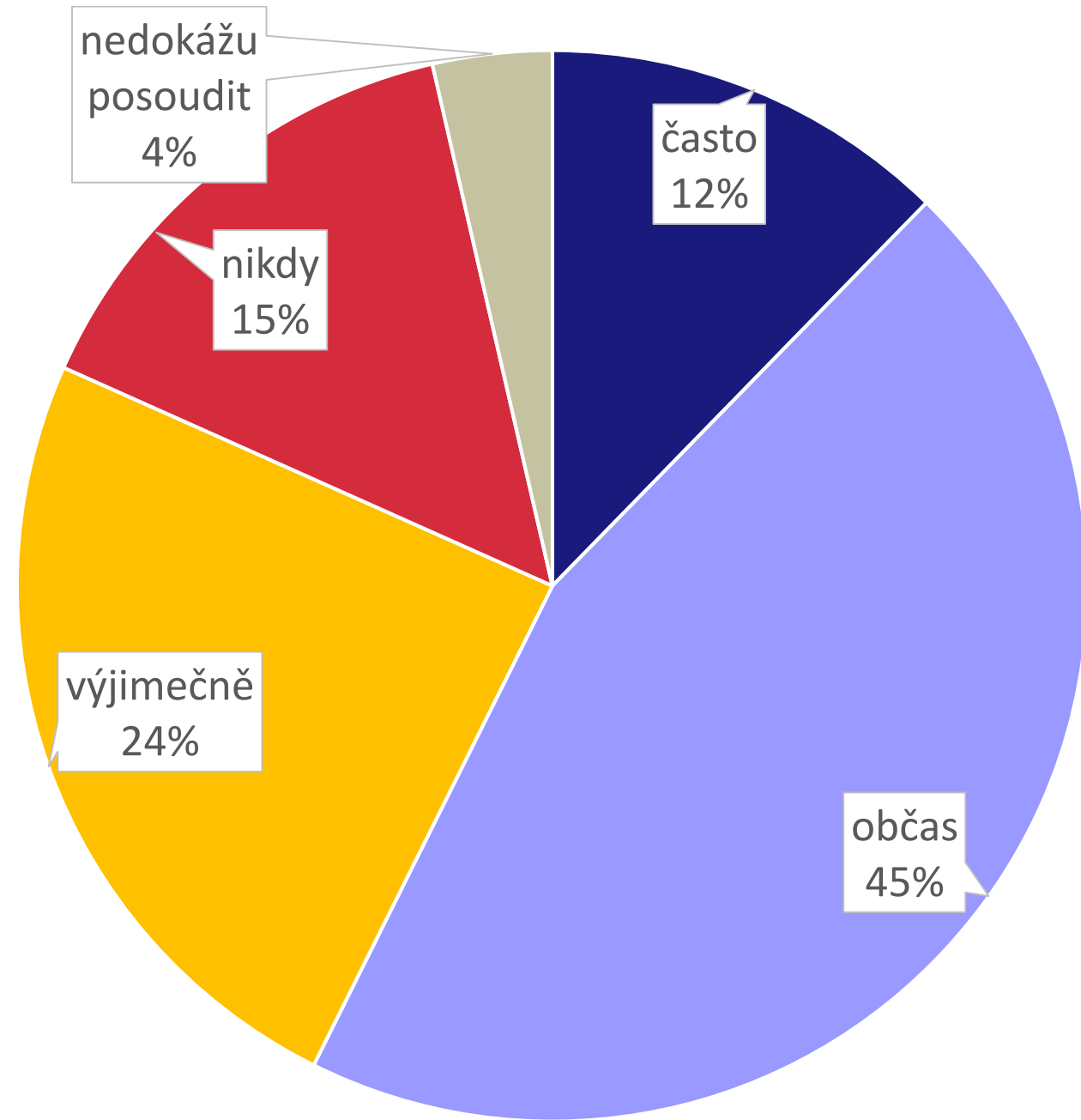
Zdroj: Dotace MPSV na výkon SP v přenesené působnosti, vlastní výpočty

„Jen“ pracovat s klienty je na OÚ málo kumulace

Podíly jednotlivých typů <u>pracovišť</u> dle průměrného počtu agend kumulovaných s pozicí sociální pracovník na jednoho sociálního pracovníka (2021)				
	Na pracovišti není pozice SP kumulována s žádnou další agendou	V průměru méně než 1 další agenda na 1 sociálního pracovníka	V průměru právě 1 další agenda na 1 sociálního pracovníka	V průměru více než 1 další agenda na 1 sociálního pracovníka
SO hl. m. Prahy	4 %	64 %	14 %	18 %
OÚ ORP	6 %	34 %	15 %	45 %
OÚ POÚ	15 %	4 %	27 %	54 %

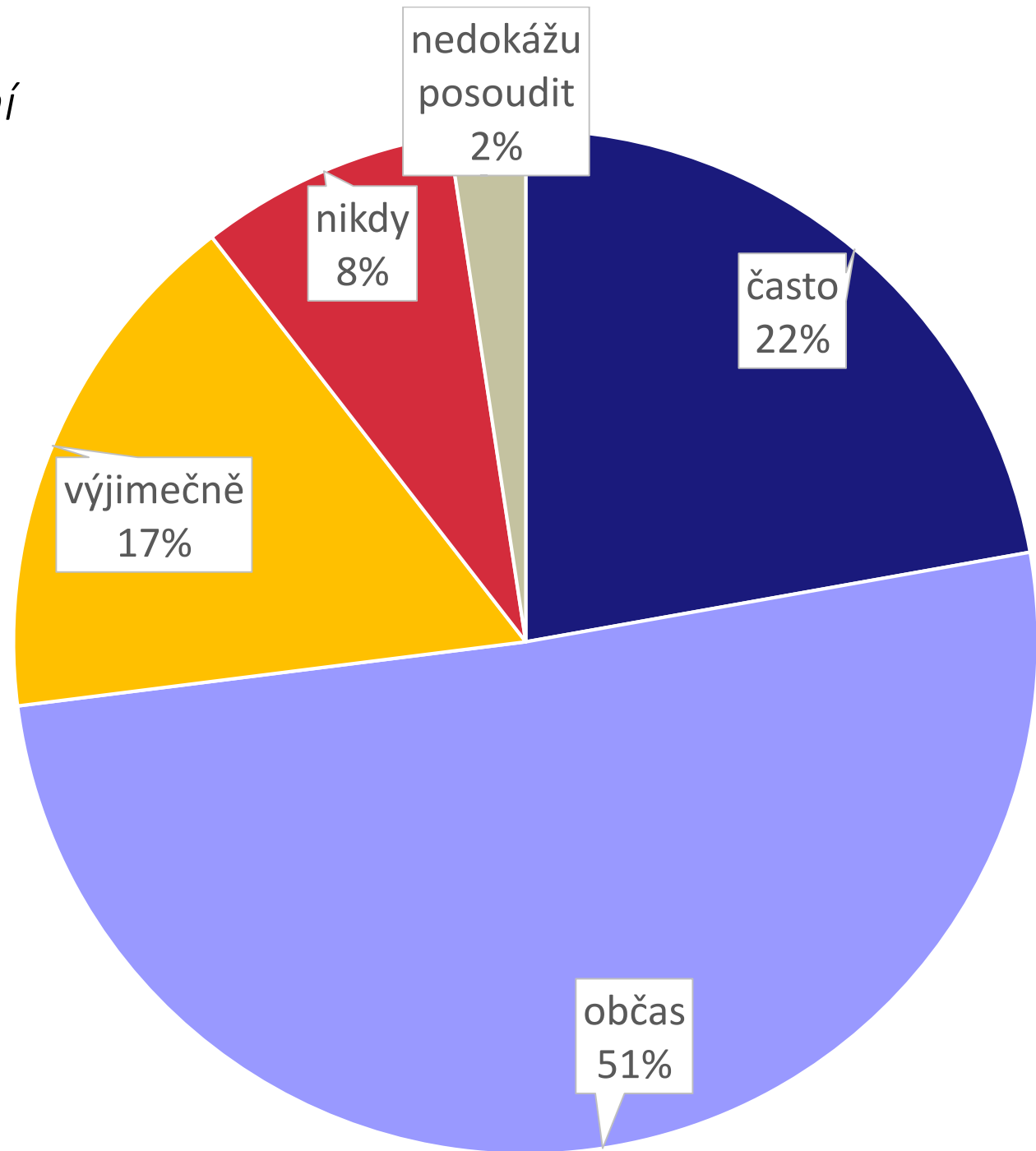
„Stává se Vám, že dostáváte za úkol i věci, které s problémy příslušejícími oboru sociální práce nemají mnoho společného?“

Býváte zaměstnáván **činnostmi**, které dle mého názoru náleží spíše **jiným pomáhajícím oborům** (psychologii, pedagogice apod.)

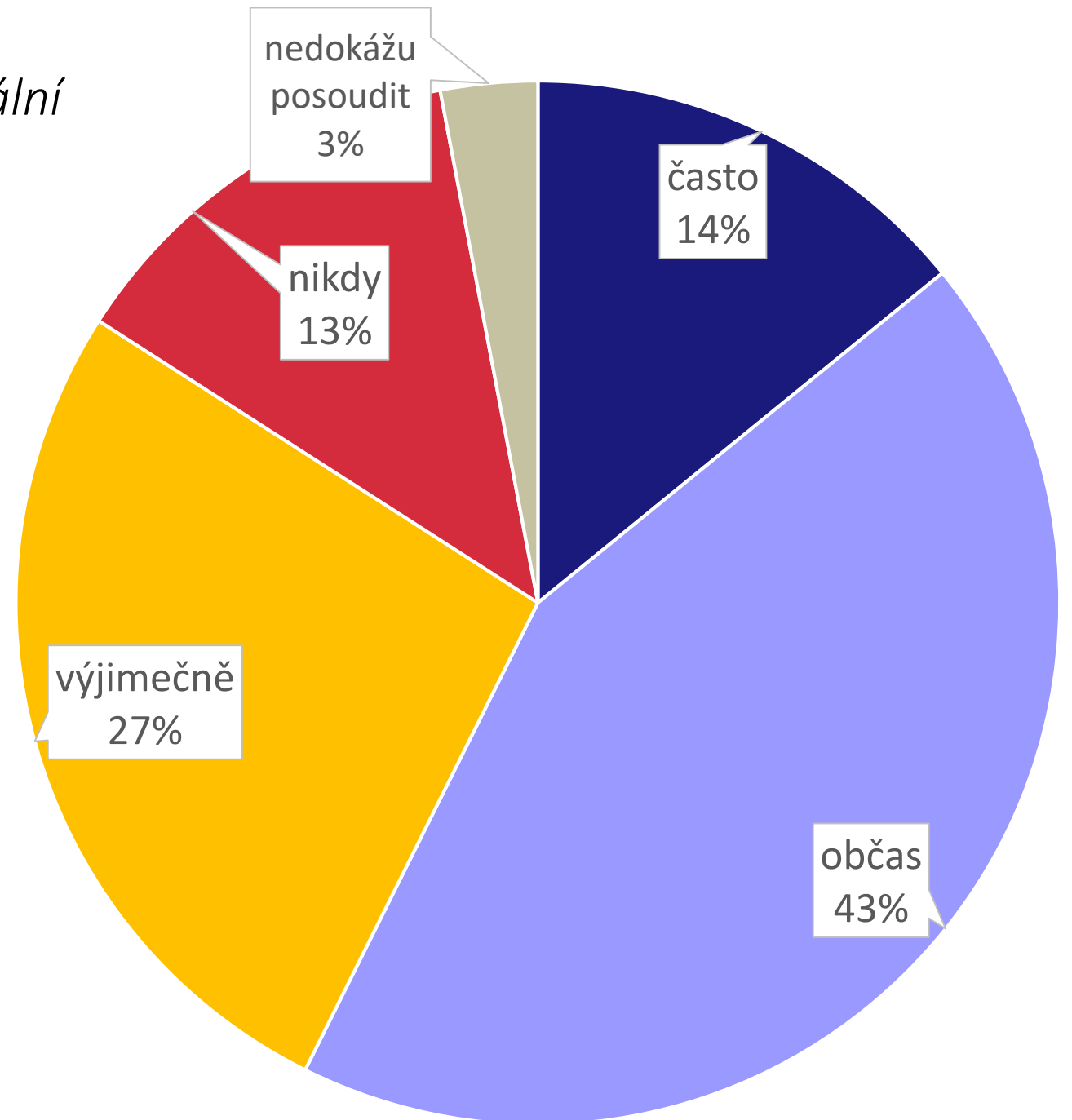
„Stává se Vám, že dostáváte za úkol i věci, které s problémy příslušejícími oboru sociální práce nemají mnoho společného?“

Býváte zaměstnáván
činnostmi, které dle mého
názoru náleží **jiným**
odbornostem mimo
pomáhající obory
(právníkům, finančním
poradcům apod.)

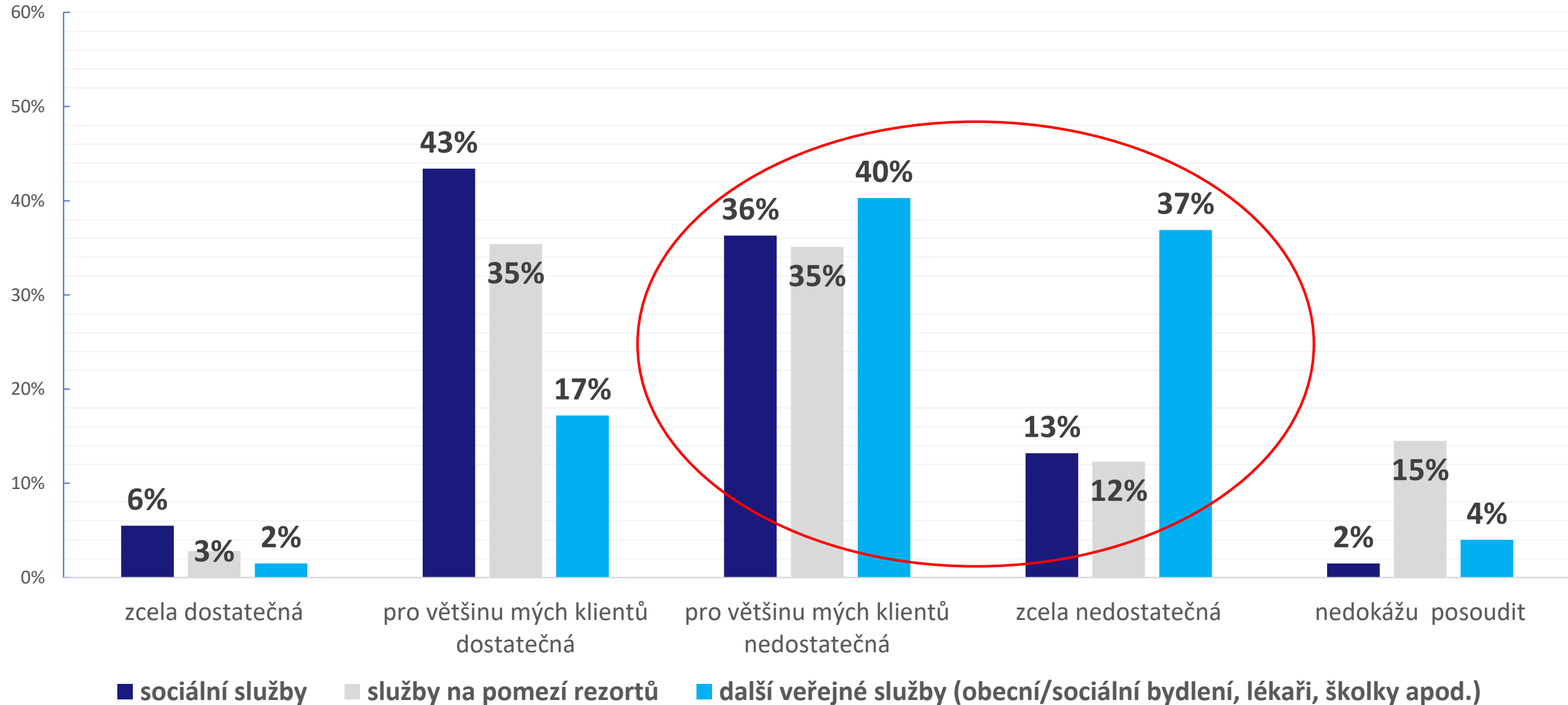

„Stává se Vám, že dostáváte za úkol i věci, které s problémy příslušejícími oboru sociální práce nemají mnoho společného?“

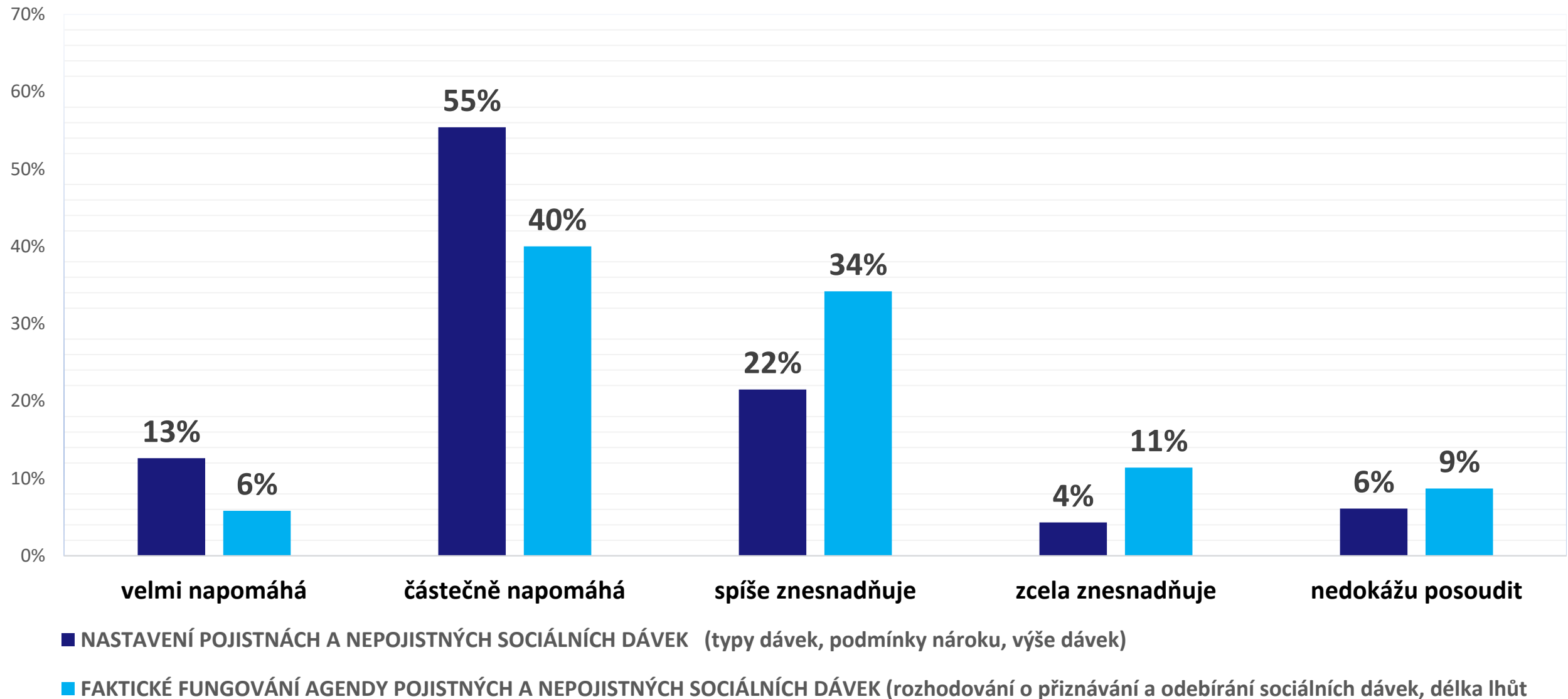
Bývám zaměstnáván **úkoly**, které dle mého názoru **patří** spíše **k méně kvalifikovaným pracovním pozicím** (např. technickohospodářské činnosti, administrativa nesouvisející s výkonem sociální práce apod.

„Jak v rámci území, pro něž jako sociální pracovník/pracovnice působíte, hodnotíte kapacitu různých typů služeb potřebných pro klienty, s nimiž pracujete?“

Hodnocení vhodnosti nastavení pojistných a nepojistných dávek v České republice ve vztahu k naplňování cílů sociální práce

Důsledky pro naplňování cílů sociální práce

Pro naplňování cílů sociální práce s klienty potřebují sociální pracovníci obecních úřadu obojí:

- možnost soustředit se výhradně výkon sociální práce – bez zátěže mimooborovými činnostmi, bez fragmentace kumulací pozic
 - přiměřenou dostupnost zdrojů a větší přímé pravomoci pro jejich alokaci - bez propojení sociální práce a potřebných zdrojů (dávek, služeb) většinou není komplexní pomoc vedoucí ke zlepšení životní situace klienta možná (nad daty z výzkumu je třeba klást si otázku, jaký podíl sociálních pracovníků s nepříznivými zkušenostmi už je moc)
- rezignace na využívání některých metod sociální práce, formulace cílů přizpůsobená kontextu výkonu sociální práce nikoliv potřebám a ŽS klienta (čili splnitelné cíle např. „pomoci vyplnit žádost“, „poskytnout poradenství“),

Dopady:

- na klienty – zhoršování životní situace, provizorní řešení, demotivace;
- na sociální pracovníky – reakce na škále od nepřiměřeného osobního nasazení až po rezignaci a v podstatě jen administrativní výkon sociální práce či zástupné cíle, ale vždy hrozí rezignace, vyhoření až po opuštění oboru;
- na obor sociální práce – nejsou-li podmínky a prostředky pro dosahování cílů sociální práce – delegitimizace sociální práce, dojem selhávání celé profese sociální práce, neefektivity, spirála nedůvěry.

Spolufinancováno
Evropskou unií

Děkujeme za pozornost

Jana Havlíková a Olga Hubíková

Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i. (RILSA)

Akce je realizována v rámci projektu Koordinace sociální ochrany v praxi – Reg. číslo: CZ.03.02.02/00/22_004/0001320.